

Czech in everyday situations

Module 8: A bad day

6 Exercises · Duration: 20 min.

A bad day

Czech

Read & listen online ↗

Bolí mě hlava

For a body part hurting, use **bolí mě hlava** or **bolí mě ucho**. For throat pain, **bolí mě v krku** is particularly natural. Some body parts are plural: **bolí mě záda**, **bolí mě uši**.

Short accusative pronouns are **mě, tě, ho, ji, nás, vás, je**. They are different from recipient forms: **bolí mě** but **je mi zima**. Duration can be expressed simply: **Už tři dny mě bolí hlava**. The complete body group includes **hlava, oko, ucho, nos, ústa, zub, krk, záda, břicho, ruka, noha, prst**.

Czech	Meaning
Bolí mě hlava.	My head hurts.
Bolí vás v krku?	Does your throat hurt? (polite)
Je mi horko.	I feel hot.
Bolí mě záda.	My back hurts.

Datum narození

An appointment date uses the same date forms as a birthday: **dvacátého osmého května**. The year 1995 can be read as **devatenáct set devadesát pět** or **tisíc devět set devadesát pět**.

For your birth use the useful past chunk **narodil jsem se** for a man or **narodila jsem se** for a woman. The order can be **Narodil jsem se desátého července....** Ask for an earlier appointment with **Je to možné dřív? Dnes nebo zítra?**

Czech	Meaning
Desátého července.	On the tenth of July.
Dvacátého osmého května.	On the twenty-eighth of May.
Narodil jsem se v roce 1995.	I was born in 1995.
Je to možné dřív?	Is it possible earlier?

Otevřete ústa

Useful polite instructions are **otevřete, řekněte, dýchejte, pijte, jezte, kupte si**. Familiar forms are **otevři, řekni, dýchej, pij, jez, kup si**. To suggest doing something together, use **otevřeme, řekněme, dýchejme, pijme, jezme, kupme si**.

For everyday advice, **musíte hodně spát** is simple and clear. Conditions can use **jestli: Jestli vás bolí v krku, pijte čaj**. Learn **od soboty** for since Saturday and **do soboty** for until Saturday.

Czech	Meaning
Otevřete ústa, prosím, pane Tomáši.	Open your mouth, please, Mr Tomáš.
Jezte ovoce, prosím, paní Nováková.	Eat fruit, please, Mrs Nováková.
Pij čaj, Eliško.	Drink tea, Eliška.
Jsem doma od soboty.	I have been at home since Saturday.

Vstal jsem a vstala jsem

Past tense uses an **-l** form plus present **být** in the first and second persons: **vstal jsem/vstala jsem, vstal jsi/vstala jsi, vstal/vstala, vstali jsme/vstaly jsme, vstali jste/vstaly jste, vstali/vstaly**. A neuter singular uses **vstalo**, and neuter plural **vstala**.

A group with a masculine animate member usually takes **-li**; all-female or masculine-inanimate groups use **-ly**. Polite one-person **vy** is **vstal jste** for a man or **vstala jste** for a woman. Place short auxiliaries after the first phrase: **Dnes jsem vstal**. Third person has no auxiliary: **Jan vstal**.

Useful past forms include **dal/dala, vzal/vzala, koupil/koupila**. Czech aspect distinguishes a process from its completion: **kupovat/koupit**. Learn these pairs through situations rather than changing endings mechanically.

Czech	Meaning
Dnes jsem vstal.	I got up today.
Jan vstal v pět.	Jan got up at five.
Petra koupila mléko.	Petra bought milk.
Už jste vstal?	Have you got up? (polite)

Po jídle a třikrát denně

For medicine instructions the useful time chunks are **po jídle** (after meals), **před jídlem** (before meals), **třikrát denně** (three times a day), **každou hodinu** (every hour).

Number and noun form still agree: **jedna tableta, dvě tablety, pět tablet**. After a direct verb object use **beru jednu tabletu**.

Recipient forms help with presents and help: **Jan mi dal špunty do uší**.

Czech	Meaning
Beru dvě tablety.	I take two tablets.
Beru pět tablet.	I take five tablets.
Lék беру po jídle.	I take the medicine after meals.
Jan mi dal špunty do uší.	Jan gave me earplugs.

GRAMMAR

G1) NOTICE THE USEFUL PATTERN

Underline the form practised in this unit.

- 1 Narodil jsem se v roce 1995.

Meaning: I was born in 1995.

- 2 Narodila jsem se v roce 1995.

Meaning: I was born in 1995.

- 3 Dnes jsem vstal.

Meaning: I got up today.

4 Dnes jsem vstala.

Meaning: I got up today.

5 Bolí mě hlava.

Meaning: My head hurts.

6 Desátého července.

Meaning: On the tenth of July.

G2) CHOOSE THE FORM

Use the English meaning and the pattern in this unit.

1 Lukas: _____ jsem se v roce 1995.

- ☐ A Narodili
- ☐ B Narodily
- ☐ C Narodil

Meaning: I was born in 1995.

2 Lena: _____ jsem se v roce 1995.

- ☐ A Narodila
- ☐ B Narodili
- ☐ C Narodily

Meaning: I was born in 1995.

3 Lukas: Dnes jsem _____.

- ☐ A vstal
- ☐ B vstali
- ☐ C vstaly

Meaning: I got up today.

4 Lena: Dnes jsem _____.

- ☐ A vstali
- ☐ B vstaly
- ☐ C vstala

Meaning: I got up today.

5 Bolí _____ hlava.

- ☐ A mě
- ☐ B já
- ☐ C mi

Meaning: My head hurts.

6 Desátého _____.

- ☐ A července
- ☐ B červenci
- ☐ C červenec

Meaning: On the tenth of July.

7 _____ ústa, prosím, pane Tomáši.

- ☐ A Otevřete
- ☐ B Otevři
- ☐ C Otevřeme

Meaning: Open your mouth, please, Mr Tomáš.

8 Lukas: Dnes jsem _____.

- ☐ A vstali
- ☐ B vstal
- ☐ C vstaly

Meaning: I got up today.

9 Lena: Dnes jsem _____.

- ☐ A vstaly
- ☐ B vstala
- ☐ C vstali

Meaning: I got up today.

10 Beru dvě _____.

- ☐ A tablet
- ☐ B tablety
- ☐ C tableta

Meaning: I take two tablets.

G3) COMPLETE THE MESSAGES

Fill the gaps with the words from the box.

Narodil Narodili

Lukas: _____ jsem se v roce 1995.

Meaning: I was born in 1995.

Narodila Narodili

Lena: _____ jsem se v roce 1995.

Meaning: I was born in 1995.

vstal vstali

Lukas: Dnes jsem _____.

Meaning: I got up today.

vstala vstali

Lena: Dnes jsem _____.

Meaning: I got up today.

mě mi

Bolí _____ hlava.

Meaning: My head hurts.

července červenec

Desátého _____.

Meaning: On the tenth of July.

Otevřete Otevři

_____ ústa, prosím, pane Tomáši.

Meaning: Open your mouth, please, Mr Tomáš.

vstal vstali

Lukas: Dnes jsem _____.

Meaning: I got up today.

vstala vstali

Lena: Dnes jsem _____.

Meaning: I got up today.

tablety tableta

Beru dvě _____.

Meaning: I take two tablets.

G4) BUILD A SENTENCE

Put the words in order.

1 roce 1995. se jsem Narodil v

Meaning: I was born in 1995.

2 v se roce Narodila 1995. jsem

Meaning: I was born in 1995.

3 Dnes vstal. jsem

Meaning: I got up today.

4 vstala. jsem Dnes

Meaning: I got up today.

5 hlava. Bolí mě

Meaning: My head hurts.

6 ústa, pane Tomáši. Otevřete prosím,

Meaning: Open your mouth, please, Mr Tomáš.

7 jsem vstal. Dnes

Meaning: I got up today.

8 jsem vstala. Dnes

Meaning: I got up today.

9 Beru tablety. dvě

Meaning: I take two tablets.

G5) WHAT WOULD YOU SAY?

Choose the right words for the situation.

1 **Lukas: I was born in 1995. You say:**

- ☐ A Narodili jsem se v roce 1995.
- ☐ B Narodil jsem se v roce 1995.

2 Lena: I was born in 1995. You say:

- ☐ A Narodila jsem se v roce 1995.
- ☐ B Narodili jsem se v roce 1995.

3 Lukas: I got up today. You say:

- ☐ A Dnes jsem vstali.
- ☐ B Dnes jsem vstal.

4 Lena: I got up today. You say:

- ☐ A Dnes jsem vstala.
- ☐ B Dnes jsem vstali.

5 My head hurts. You say:

- ☐ A Bolí mi hlava.
- ☐ B Bolí mě hlava.

6 On the tenth of July. You say:

- ☐ A Desátého červenec.
- ☐ B Desátého července.

G6) CONNECT MESSAGES AND MEANINGS

Match the pairs.

① Beru dvě tablety.	① A My head hurts.
② Narodila jsem se v roce 1995.	② B I was born in 1995.
③ Desátého července.	③ C Open your mouth, please, Mr Tomáš.
④ Bolí mě hlava.	④ D I got up today.
⑤ Dnes jsem vstala.	⑤ E On the tenth of July.
⑥ Otevřete ústa, prosím, pane Tomáši.	⑥ F I take two tablets.
⑦ Dnes jsem vstala.	⑦ G I got up today.